

Møte LS5 25/26
Protokoll-fører Aurora Salmelid
Møtedato 18.-19.06.2026

Vedlegg til protokollen

1. Miljø- og økonomireglement
2. Retningslinjer for habilitet
3. Retningslinjer for NSOs interne fond
4. Retningslinjer for frifond
5. Politisk dokument om praksis i høyere utdanning
6. Valgprioriteringer til kommune- og fylkestingsvalget 2027

Landsstyrerepresentanter til stede:

Heidi Holter-Hovind
Ingvild Mehn Rønneberg
Einar Evensen
Oscar J. Skallerud
Tale Rørvik Lejon
Mattis Rovik
Petter Erichsen
Kajsa Dammann Skare
Frida Skjelbakken
Andreas Hellesøy
Markus Aleksander Moen Furulund
Frøydis Nikita Nygaard Sveen
Victor Middleton
Amund Aaseng Stubbrud
Kjersti Nilsson Hannestad
Yosef Ihdego
Vilde Sirma-Tellefsen Hveem

Magnus Ellefsen Moen
Kaja Sandvik
Daniel Fjell Riisnæs
Knut Solvig
Eda Nikoliqi
Sander Sjøblom

Observatører til stede:

Jakob Meyer Vevatne
Didrik Nohre Lønvik
Natalie Woldengen
Nora Marie Hager
Elisabeth Evelyn Gjedrem
Milad Rezvan
Christian Landbo Olesen
Nina Øglænd Johnsen
Victoria Skogsletten Dalen
Sigve Næss Røtvold
Eva Franko Aas
Oscar dos Santos Hellberg-Kvalsvik
Simen Tjølsen Oftedahl
Mitra Fagerli Rahman
Astrid Hilling
Jonas Ohlgren Østvik
Marthe Dirdal
Vilde Kvernstuen Grimsrud
Jonas Skjemstad Rønning
Emelie Wold
Johannes Saastad
Harald Bolstad Evensen
Aurora Salmelid

Landsstyremøte 5

Konstituering

LS5 00.07-25-26 Konstituering

Forslag (3)

#1, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Innkallingen godkjennes

Innkallingen godkjennes

Forslagsstatus: Vedtas

#2, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Sakslisten godkjennes

Sakslisten godkjennes

Forslagsstatus: Vedtas

#3, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Møteledelsen godkjennes

Johannes Saastad, Emelie Johanne Johansen og Ola Gimse Estenstad godkjennes som møteledelse.

Forslagsstatus: Vedtas

Rapporter og protokollsaker

LS5 01.09-25-26 Rapporter

Forslag (2)

#1, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Arbeidsutvalgets rapport tas til orientering

Arbeidsutvalgets rapport tas til orientering

Forslagsstatus: Vedtas

#2, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Valgkomiteens rapport tas til orientering

Valgkomiteens rapport tas til orientering

Forslagsstatus: Vedtas

LS5 01.10-25-26 Protokollsaker

Forslag (3)

#1, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Protokoll fra landsmøtet 2026 godkjennes

Protokoll fra landsmøtet 2026 godkjennes

Forslagsstatus: Vedtas

#2, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Protokoll fra landsstyremøte 4 godkjennes

Protokoll fra landsstyremøte 4 godkjennes

Forslagsstatus: Vedtas

#3, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Protokoll fra AU møtene tas til orientering

Protokoll fra AU møtene tas til orientering

Forslagsstatus: Vedtas

Økonomi- og fullmaktsaker

LS5 02.03-25-26 Økonomirapport 1. kvartal

Forslag (1)

#1, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Økonomirapporten tas til orientering.

Økonomirapporten tas til orientering.

Forslagsstatus: Vedtas

Avstemninger

Styringsdokumenter

LS5 05.03-25-26 Miljø og økonomireglement

Forslag (10)

#5, fra ID 26 Oscar dos Santos Hellberg-Kvalsvik

Linjenummer: 233 - 233

Tilleggsforslag

Dissens 4 i 3.3 Transport på linje 233

Legge til «3.3 Arrangement

NSO skal som hovedregel benytte leverandører til arrangement og overnatting som har miljøsertifisering etter Miljøfyrtårn eller Green Key.»

Begrunnelse:

Dissenstakerne mener NSO bør holde på kravet om miljøsertifiserte leverandører, og samtidig presisere hvilke sertifiseringer man skal tilstrebe fra leverandører for arrangement og overnatting. Dissenstakerne mener at det finnes mange miljøsertifiseringer med for lave krav som i praksis fungerer mer som markedsføringsverktøy for grønnvasking enn reell miljødokumentasjon. Dissenstakerne mener at ordninger som Miljøfyrtårn og Green Key skiller seg ut ved å stille strenge bransjekrav, kreve årlige miljørapporter og tildele sertifikater etter uavhengige vurderinger. Green Key er den største internasjonale miljøsertifiseringsordningen for hotellbransjen, og Miljøfyrtårn oppfyller kravene i det kommende EU-direktivet mot grønnvasking. Begge ordninger er godkjent av norske styresmakter ved offentlige innkjøp, og dissenstakerne mener derfor at dette setter kravet om å benytte miljøsertifiserte leverandører håndterbart for organisasjonen i praksis. Dissenstakerne mener det ikke er rimelig at NSO stiller høyere krav til miljøsertifisering i sektoren enn til sin egen drift, og dissenstakerne viser derfor til NSOs egen politikk på klima og bærekraft. Politisk dokument om klima og bærekraft slår fast at akademia skal være i førerretet for det grønne skiftet, og at institusjonene må ha interne rutiner som tilstreber en mest mulig klimavennlig og bærekraftig virksomhet, samt strenge krav til innkjøpsavtaler. Dissenstakerne mener at ved å stryke setningen, vil NSO svekkes som en tydelig stemme i bærekraftsarbeidet i sektoren, og at strykingen samtidig være en fallitterklæring for NSOs interne bærekraftsarbeid.

Forslagsstatus: Avvises

#3, fra ID 25 Sigve Næss Røtvold

Linjenummer: 227 - 227

Strykning

Dissens 2 i 3.1 Transport på linje 227

Stryke: «Eventuelle unntak gjøres dersom mer miljøvennlige transportmidler har en reisetid på over 9 timer.»

Begrunnelse:

Dissenstakere mener at det å stryke dette vil gi mer treffsikre vurderinger i hvert enkelt tilfelle. I forbindelse med ulike møter vil ulike føringer legges i innkallingen til det enkelte møtet. Det er dessuten veldig vanskelig å beregne utfra dør-dør reisevei, som ikke alltid er presis nok til å falle innenfor en spesifikk timebestemmelse.

Dissenstakere ser for seg at ved avholdelse av arrangementer i Oslo, vil det bli skrevet fra hvilke steder grensen for fravikelse fra miljø- og økonomireglementet går. Reiser man Tromsø-Oslo er det en selvfølge at man kan ta fly, det samme gjelder Stavanger-Oslo. Kanskje må man ta litt nøyere vurderinger hva gjelder Trondheim og Bergen utfra behov og kapasitet, og at dette må avtales nærmere med nestleder.

Forslagsstatus: Avvises

#4, fra ID 29 Didrik Nohre Lønvik

Linjenummer: 227 - 227

Endringsforslag

Dissens 3 i 3.1 Transport på line 227

Endre fra 9 timer til 6 timer

Begrunnelse:

Dissentaker mener dagens regel på 6 timer er en god grense for bruk av fly som balanserer miljøhensyn og tillitsvalgte ressursbruk. NSO er en organisasjon med tillitsvalgte i ulike situasjoner, og mange av våre tillitsvalgte må allerede balansere studier med deltidsjobber og tillitsverv. Ved å flytte denne grensen til 9 timer, kan det føre til enkelte velger bort verv i NSO på grunn av kapasitetsutfordringer. En grense på 6 timer vil fortsatt ivareta miljøhensyn, samtidig som det gir tillitsvalgte en tidsramme for å kunne utføre oppgavene i vervet på en måte som tar hensyn til øvrige forpliktelser. Dette er også med å bidrar til at studenter i hele landet har mulighet til å engasjere seg i NSO.

Forslagsstatus: Vedtas

#10, fra ID 20 Victor Middleton

Linjenummer: 148 - 148

Tilleggsforslag

Fordyrende dietbehov

Tilleg: Ved fordyrende dietbehov av f.eks helsemessig eller religiøs karakter kan overskridelse av ordinære satser forhåndsgodkjennes etter avtale med leder eller nestleder.

Begrunnelse:

Begrunnelse: Dagens dietsatser tar ikke hensyn til de som for diverse grunner har dyre diettkrav. Eksempelvis glutenfri mat er som regel betydelig dyrere enn vanlig. Dagens dietsatser vil da føre til at de med slike dietter da ikke nødvendigvis får dekt det de trenger for å spise.

Forslagsstatus: Vedtas

#9, fra ID 20 Victor Middleton

Linjenummer: 148 - 148

Tilleggsforslag

Fordyrende Diettbehov

Tilleg:

Ved fordyrende diettbehov av f.eks helsemessig eller religiøs karakter kan overskridelse av ordinære satser forhåndsgodkjennes etter avtale med nestleder.

Begrunnelse:

Dagens diettsatser tar ikke hensyn til de som for diverse grunner har dyre diettkrav. Eksempelvis glutenfri mat er som regel betydelig dyrere enn vanlig. Dagens diettsatser vil da føre til at de med slike diettbehov da ikke nødvendigvis får dekt det de trenger for å spise.

Forslagsstatus: Trukket

#8, fra ID 4 Andreas Hellesøy

Linjenummer: 148 - 148

Tilleggsforslag

Middagssats - Lounge

Dersom en tillitsvalgt har mer enn 3 timer ventetid på en flyplass og kvaliserer for diettsats skal satsen for middag kunne brukes på lounge. Den tillitsvalgte skal selv dekke mellomlegget dersom loungen er dyrere enn middagssatsen.

Begrunnelse:

Lounge vil inneholde mat og ivareta behovet som satsen skal innedekke samtidig som det kan bidra til bedre arbeidsflyt og generell trivsel på lange reiser.

Forslagsstatus: Avvises

#6, fra ID 4 Andreas Hellesøy

Linjenummer: 145 - 147

Endringsforslag

Øke diettsatser

Frokost kr 150-Lunsj kr 200,-Middag kr 350,-

Begrunnelse:

Diettsatsene burde bli justert på grunn av stor prisvekst i samfunnet. Det kan være vanskelig å finne middag til under 350,- på flyplass, og i mange tilfeller vil lang reisevei komme som følge av mellomlandinger. Da er å finne middag på flyplassen ofte det eneste logiske alternativet. Satsen burde justeres opp nøkternt, men realistisk.

Forslagsstatus: Avvises

#2, fra ID 30 Jakob Meyer Vevatne

Linjenummer: 95 - 96

Endringsforslag

Dissens 1 i 1.3 Arbeidsforhold for AU og innleid arbeidskraft

Endre fra: «NSO dekker også dokumenterte utgifter til idretts- og treningsrelaterte aktiviteter oppad begrenset til 4500 per AU-medlem per AU-periode.» Endre til: «NSO dekker også dokumenterte utgifter til idretts- og treningsrelaterte aktiviteter oppad begrenset til **6000** per AU-medlem per AU-periode.»

Begrunnelse:

Dissenstakerne ønsker å rette fokus mot den fysiske og psykiske helsen til arbeidsutvalgsmedlemmene. Man arbeider bedre og mer effektivt om man holder seg i god fysisk form, som er en investering som gir gode avkastninger til resten av organisasjonen. God fysisk form fremmer også en god psykisk helse.

Dissenstakerne vet at NSO vil ha en trangere økonomi i tiden som kommer, men at en økning i inndekte utgifter til idretts- og treningsrelaterte aktiviteter er helt nødvendig for å ivareta og fremme den enkeltes fysiske og psykiske helse. Selv om ethvert medlem av arbeidsutvalget er innforstått med arbeidsbelastningen som kommer ved å engasjere seg i et fulltidsverv i NSO, ønsker likevel dissenstakerne at det kan være en stor påkjennelse ved mye reising og kvelds- og helgearbeid som påvirker ens fysiske og psykiske helse.

Dissenstakerne vil fremheve at et årsmedlemskap med binding hos SiO Athletica (per 01.06.2026) er 5998 kroner for studenter som tilhører en annen studentsamskipnad enn SiO. I årets arbeidsutvalg er tre av seks medlemmer fra institusjoner ikke tilknyttet SiO. Dissenstakerne ønsker derfor at de økonomiske vilkårene til arbeidsutvalget reflekterer dette.

Forslagsstatus: Avvises

#7, fra ID 19 Vilde Sirma-Tellefsen Hveem

Linjenummer: 90 - 90

Strykning

Stryke dekking av sesongkort for bysykkel

Stryke følgende setning: Organisasjonen dekker sesongkort for bysykkel i Oslo for AU
Organisasjonen dekker sesongkort for bysykkel i Oslo for AU

Begrunnelse:

Forslaget fremmes fordi NSO bør være tilbakeholden med å innføre eller opprettholde økonomiske goder for arbeidsutvalget i en periode hvor organisasjonen samtidig arbeider med innsparinger og prioriteringer.

NSOs kontor ligger sentralt i Oslo med god tilgang til kollektivtransport og korte avstander til sentrale møteplasser. Det vurderes derfor ikke som nødvendig at organisasjonen dekker sesongkort for bysykkel.

Forslagsstatus: Vedtas

#1, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Endringene i miljø- og økonomireglementet vedtas

Endringene i miljø- og økonomireglementet vedtas

Forslagsstatus: Vedtas

Avstemninger

#7 - Stryke dekking av sesongkort for bysykkel

Ja - 42

Nei - 16

Blank - 0

#2 - Dissens 1 i 1.3 Arbeidsforhold for AU og innleid arbeidskraft

Nei - 46

Ja - 8

Blank - 0

#6 - Øke diettsatser

Nei - 37

Ja - 20

Blank - 1

#8 - Middagssats - Lounge

Nei - 48

Ja - 10

Blank - 0

#10 - Fordyrende dietbehov

Ja - 48

Nei - 10

Blank - 0

#3 - Dissens 2 i 3.1 Transport på linje 227

Nei - 37

Ja - 18

Blank - 3

#4 - Dissens 3 i 3.1 Transport på line 227

Ja - 45

Nei - 6

Blank - 3

#5 - Dissens 4 i 3.3 Transport på linje 233

Nei - 28

Ja - 25

Blank - 5

#1 - Endringene i miljø- og økonomireglementet vedtas

Ja - 58

Blank - 0

Nei - 0

LS5 05.04-25-26 Retningslinjer for habilitet

Forslag (1)

#1, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Retningslinjer for habilitet vedtas

Retningslinjer for habilitet vedtas

Forslagsstatus: Vedtas

Avstemninger

#1 - Retningslinjer for habilitet vedtas

Ja - 59

Blank - 0

Nei – 0

LS5 05.05-25-26 Retningslinjer for fond

Forslag (1)

#1, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Retningslinjer for NSOs interne fond vedtas

Retningslinjer for NSOs interne fond vedtas

Forslagsstatus: Vedtas

LS5 05.06-25-26 Retningslinjer for frifond

Forslag (3)

#3, fra ID 4 Andreas Hellesøy

Linjenummer: 44 - 50

Strykning

Stryke punkt 3.3

Stryke punkt 3.3

Begrunnelse:

Stryke frister

Forslagsstatus: Avvises

#1, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Landsstyret vedtar retningslinjer for frifond i vedlegg 1

Landsstyret vedtar retningslinjer for frifond i vedlegg 1

Forslagsstatus: Avvises

Forslaget ble satt opp mot dissensen i votering. Dissensen ble vedtatt og lagt til grunn for videre debatt og forslag.

#2, fra ID 25 Sigve Næss Røtvold

Dissens: vedta retningslinjer i vedlegg 2

Dissenstaker mener alternativ 2 på en bedre måte ivaretar formålet bak NSOs tildeling av frifondmidler. Samtidig som alternativ 2 innfører frister og tildelingsmøter, som kan spare arbeidsutvalget mye tid i fondstidelingsprosesser, sikrer det samtidig medlemslagene en forutsigbarhet for når deres sak behandles. I motsetning til det mer rigide alternativ 1 hvor det kun

er mulig å søke to ganger i samme periode, vil det ikke foreligge noen begrensninger på medlemslagenes antall søknader. Alternativ 2 gir også medlemslagene en større fleksibilitet i hvordan midlene brukes, da det ikke lengre er behov for detaljert program, og gir arbeidsutvalget en bedre prosess i behandlingen.

Forslagsstatus: Vedtas

Avstemninger

Votering 1

Dissens - 55

Blank - 4

Innstilling - 1

#3 - Stryke punkt 3.3

Nei - 48

Ja - 6

Blank - 5

#2 - Dissens: vedta retningslinjer i vedlegg 2

Ja - 57

Blank - 3

Nei – 0

Innkomne saker

LS5 06.09-25-26 Politisk dokument om Praksis

Forslag (9)

#4, fra ID 6 Ingvild Mehn Rønneberg

Linjenummer: 194 - 194

Tilleggsforslag

Bedre rammevilkår for praksisveiledere

«Utdanningsinstitusjonene skal sammen med praksisstedene sikre at veiledere har tilstrekkelig tid og ressurser til å ivareta veiledningsansvaret.»

Begrunnelse:

Praksisveiledere har en direkte tilknytning til studentenes læringsutbytte i praksis. Når veiledning ikke blir tilstrekkelig prioritert med tid og ressurser, kan det føre til varierende kvalitet i

oppfølgingen av studenter, eller at noen ikke får den oppfølgingen de har krav på i løpet av praksisperioden.

Forslagsstatus: Vedtas

#5, fra ID 6 Ingvild Mehn Rønneberg

Linjenummer: 190 - 190

Endringsforslag

Tilgang til veilederkompetanse

Fra: «Alle praksisveiledere skal ha godkjent veilederkompetanse før de tar imot praksisstudenter.»

Til: «Alle praksisveiledere skal ha godkjent veilederkompetanse, **eller få tilbud om slik kompetanse** innen de tar imot praksisstudenter.»

Begrunnelse:

Selv om det skal være et mål at alle praksisveiledere skal ha godkjent veilederkompetanse før de tar imot studenter, kan et absolutt krav om dette føre til utilsiktede konsekvenser for tilgangen til praksisplasser. Flere utdanninger opplever allerede utfordringer med å sikre en tilstrekkelig mengde praksisplasser, og en risikerer at kvalifiserte og erfarne yrkesutøvere i enkelte tilfeller ikke kan bidra som praksisveiledere. Ved å åpne for at de veilederne som enda ikke har denne formelle kompetansen kan få tilbud om kompetanseheving i forbindelse med praksisperioden, kan en ivareta kvaliteten samt sikre at nok og relevante praksisplasser er tilgjengelige for studentene.

Forslagsstatus: Avvises

#2, fra ID 12 Kajsa Dammann Skare

Linjenummer: 158 - 158

Tilleggsforslag

Få med rett til varsel om stryk

Linje 158: Studenter skal informeres så tidlig som mulig i praksisperioden dersom det oppstår risiko for ikke-bestått eller stryk, slik at det gis reel mulighet til å justere og forbedre egen praksis.

Begrunnelse:

Ønsker å legge til at studenten skal ha rett på å vite om de risikerer å stryke i praksis snarest mulig da det i praksis nå er mulig for flere studieplasser å vente med å gi denne informasjonen til f.eks. midtvurdering eller senere. Det gir studenten dårligere forutsetninger når de får kortere tid til å forbedre det de evt kan stryke for eller få veiledning rundt utfordringene.

Forslagsstatus: Vedtas

#6, fra ID 6 Ingvild Mehn Rønneberg

Linjenummer: 148 - 149

Endringsforslag

Håndtering av brudd på praksisansvar

Fra: «Dersom det skjer, skal det føre til negative konsekvenser for praksisstedet studenten er utplassert hos, og utdanningsinstitusjonen bør vurdere å trekke samarbeidet med praksisstedet.»

Til: «Dersom det skjer, **skal forholdene følges opp og nødvendige tiltak iverksettes for å sikre at praksisstedet ivaretar sitt ansvar som læringsarena. Ved gjentatte eller alvorlige brudd** bør utdanningsinstitusjonen vurdere å trekke samarbeidet med praksisstedet.»

Begrunnelse:

I mange tilfeller vil det være mer hensiktsmessig for utdanningsinstitusjonene å følge opp utfordringer med dialog, veiledning og konkrete forbedringstiltak før en vurderer de mest inngripende reaksjonene.

Forslagsstatus: Vedtas

#3, fra ID 6 Ingvild Mehn Rønneberg

Linjenummer: 130 - 130

Tilleggsforslag

Førstehjelpskompetanse i praksis

[Nytt avsnitt] «Utdanningsinstitusjonene skal sørge for at studenter gis nødvendig opplæring i livreddende førstehjelp i forkant av praksisperioden. Opplæringen skal være tilpasset praksisfeltets risikobilde og sikre studentene kompetanse til å håndtere akutte situasjoner som kan oppstå i praksis.»

Begrunnelse:

Studenter i praksis kan komme i situasjoner hvor de er til stede når akutte hendelser oppstår. Selv om studentene ikke har det samme ansvaret som andre yrkesutøvere, bør de være rustet til å handle forsvarlig frem til kvalifisert hjelp kan overta. Ved å sikre kunnskap om livreddende førstehjelp bidrar en blant annet til økt trygghet for studentene, praksisstedet og de menneskene studentene kommer i kontakt med i praksis. Opplæringen bør være tilpasset praksisfeltets risikobilde, slik at studentene får kompetanse som er relevant for de situasjonene de faktisk kan møte.

Forslagsstatus: Vedtas

#7, fra ID 6 Ingvild Mehn Rønneberg

Linjenummer: 26 - 26

Endringsforslag

Faglig forsvarlig tidspunkt for praksis

Fra: «Praksis av høy kvalitet skal tilbys fra første studieår i studier som krever praksis.»

Til: «Studier som krever praksis skal tilby praksis av høy kvalitet så tidlig som mulig i studieløpet, og som hovedregel fra første studieår der dette er faglig forsvarlig.»

Begrunnelse:

Et tidlig møte med praksisfeltet er essensielt for blant annet studentenes motivasjon og forståelse av sin rolle som fremtidig yrkesutøver. Samtidig er det store forskjeller mellom de utdanningene som krever praksis, og det vil ikke nødvendigvis være hensiktsmessig eller faglig forsvarlig for alle studier å legge praksis til første studieår.

Forslagsstatus: Vedtas

#9, fra ID 6 Ingvild Mehn Rønneberg

Linjenummer: 16 - 16

Endringsforslag

Praksis i disiplinutdanningene – Kapittel 2.0

Fra: «Praksis skal være en integrert og faglig forankret del av studiet i profesjonsutdanningene.»

Til: «Praksis skal være en integrert og faglig forankret del av studiet i profesjonsutdanningene, **og der det er relevant bør disiplinutdanninger tilby muligheter for praksis og andre arbeidslivsrelevante arenaer.**»

Begrunnelse:

Forslaget fremmes fordi praksis og arbeidslivsrelevante erfaringer kan ha stor verdi også utenfor profesjonsutdanningene. Mange disiplinutdanninger har begrensede muligheter til å opparbeide seg erfaring med hvordan fagkompetansen kan anvendes i arbeidslivet. Ved å tydeliggjøre at også disse utdanningene bør tilbys relevante praksis- og arbeidslivsarenaer, styrkes studentenes læringsutbytte, arbeidslivsforståelse og overgang til arbeidslivet.

Forslaget bør ses i sammenheng med forslaget på linje 10–13.

Forslaget er utarbeidet som et samarbeid mellom Vilde Sirma-Tellefsen Hveem (UiT) og Ingvild Mehn Rønneberg (DMMH).

Forslagsstatus: Vedtas

#8, fra ID 6 Ingvild Mehn Rønneberg

Linjenummer: 10 - 13

Endringsforslag

Praksis i disiplinutdanningene – Kapittel 1.0

Fra: «Praksis er en sentral del av mange utdanninger i høyere utdanning, både i profesjonsutdanninger og i studier som tilbyr praksis. God praksis bidrar til økt læringsutbytte, sterkere kobling mellom teori og praksis, og bedre forberedelse til arbeidslivet. Samtidig er praksis i dag preget av store forskjeller i kvalitet, rammevilkår og studentrettigheter.»

Til: «Praksis er en sentral del av mange utdanninger i høyere utdanning. **For de fleste profesjonsutdanninger inngår det som en integrert og obligatorisk del av utdanningene, og for øvrige utdanninger kan praksis òg være et verdifullt læringsverktøy.** God praksis bidrar til økt læringsutbytte, sterkere kobling mellom teori og praksis, og bedre forberedelse til arbeidslivet. Samtidig er praksis i dag preget av store forskjeller i **tilgjengelighet**, kvalitet, rammevilkår og studentrettigheter.»

Begrunnelse:

Forslaget fremmes fordi praksis og arbeidslivsrelevante erfaringer kan ha stor verdi også utenfor profesjonsutdanningene. Mange disiplinutdanninger har begrensede muligheter til å opparbeide seg erfaring med hvordan fagkompetansen kan anvendes i arbeidslivet. Ved å tydeliggjøre at også disse utdanningene bør tilbys relevante praksis- og arbeidslivsarenaer, styrkes studentenes læringsutbytte, arbeidslivsforståelse og overgang til arbeidslivet.

Forslaget bør ses i sammenheng med forslaget på linje 16.

Forslaget er utarbeidet som et samarbeid mellom Vilde Sirma-Tellefsen Hveem (UiT) og Ingvild Mehn Rønneberg (DMMH).

Forslagsstatus: Vedtas

#1, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Politisk dokument om praksis i høyere utdanning vedtas

Politisk dokument om praksis i høyere utdanning vedtas

Forslagsstatus: Vedtas

Avstemninger

#2 - Få med rett til varsel om stryk

Ja - 58

Blank - 0

Nei - 0

#3 - Førstehjelpskompetanse i praksis

Ja - 47

Nei - 6

Blank - 5

#4 - Bedre rammevilkår for praksisveiledere

Ja - 52

Blank - 3

Nei - 3

#5 - Tilgang til veilederkompetanse

Nei - 47

Ja - 12

Blank - 0

#6 - Håndtering av brudd på praksisansvar

Ja - 55

Blank - 0

Nei - 0

#7 - Faglig forsvarlig tidspunkt for praksis

Ja - 44

Nei - 13

Blank - 2

#8 - Praksis i disiplinutdanningene – Kapittel 1.0

Ja - 53

Blank - 2

Nei - 0

#9 - Praksis i disiplinutdanningene – Kapittel 2.0

Ja - 58

Nei - 1

Blank - 0

#1 - Politisk dokument om praksis i høyere utdanning vedtas

Ja - 59

Blank - 0

Nei - 0

LS5 06.10-25-26 Gjennomgang av resolusjoner og politiske dokumenter

Forslag (1)

#1, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Ingen utgåtte resolusjoner fornyes

Ingen av de utgåtte resolusjonene fornyes for en ny periode og landsstyret tar gjennomgang av resolusjoner og politiske dokumenter til orientering.

Forslagsstatus: Vedtas

LS5 06.11-25-26 Valgprioriteringer kommune- og fylkestingsvalget 2027

Forslag (3)

#2, fra ID 2 Magnus Ellefsen Moen

Linjenummer: 60 - 60

Tilleggsforslag

Økonomisk stønad til samskipnader

Vertskommunene og Fylkeskommunene skal bidra økonomisk til samskipnadenes lavterskel helsetilbud hos de som tilbyr dette.

Begrunnelse:

Viktig at kommunen bidrar økonomisk for å styre førstelinjen for studenter

Forslagsstatus: Vedtas

#3, fra ID 21 Daniel Fjell Riisnæs

Linjenummer: 48 - 49

Endringsforslag

Fokus på vedlikehold av arenaer for frivillighet

Fra: Derfor er det viktig at studentfrivilligheten får tilstrekkelig finansiering, samt gode arenaer til å drive sine aktiviteter.

Til: Derfor er det viktig at studentfrivilligheten får tilstrekkelig finansiering til opprettelse og vedlikehold av gode arenaer til å drive sine aktiviteter.

Begrunnelse:

Etablerte arenaer kan fort komme i en situasjon hvor verken utdanningsinstitusjonen og kommunen ønsker å ta ansvar

Forslagsstatus: Vedtas

#1, fra ID 00 Arbeidsutvalgets innstilling

Valgprioriteringer for kommune- og fylkestingsvalget 2027 vedtas.

Valgprioriteringer for kommune- og fylkestingsvalget 2027 vedtas.

Forslagsstatus: Vedtas

Avstemninger

#2 - Økonomisk stønad til samskipnader

Ja - 58

Blank - 0

Nei - 0

#3 - Fokus på vedlikehold av arenaer for frivillighet

Ja - 48

Nei - 9

Blank - 2

#1 - Valgprioriteringer for kommune- og fylkestingsvalget 2027 vedtas.

Ja - 59

Blank - 0

Nei - 0

Miljø- og økonomireglement

Vedtatt LS5 25/26

Om dette reglementet

I henhold til vedtektenes § 3.2.1 setter miljø- og økonomireglementet med tilhørende retningslinjer økonomiske standarder og retninger for organisasjonen.

Det angir hvem som har interne fullmakter i organisasjonen, hvilke prosedyrer som skal følges og hvilke satser som gjelder. Reglementet vedtas av landsstyret i henhold til vedtektenes § 3.2.

1 Interne fullmakter og bestemmelser

1.1 Arbeidsutvalget (AU)

AU er Norsk studentorganisasjons (NSO) utøvende organ. AU, utøvende ved leder, innehar ansvaret for at organisasjonens økonomi forvaltes og disponeres på en forsvarlig måte og innenfor de rammer gitt av landsstyret (LS) og landsmøtet (LM). AU er ansvarlig for:

- å effektivt utføre alle vedtak av økonomisk karakter, organisasjonens regnskapsføring og budsjettkontroll.
- at organisasjonen har en god og effektiv økonomiforvaltning.
- å utarbeide regnskapsrapporter og forslag til budsjetter.
- at landsstyret informeres om organisasjonens økonomiske tilstand og utvikling.

1.2 Fullmakter

- Låneopptak: I henhold til vedtektenes § 14.2 kan Landsmøte og landsstyret med kvalifisert flertall, vedta at organisasjonen skal ta opp lån. I slike tilfeller skal kontrollkomiteen varsles og uttale seg eksplisitt. Låneopptak som ikke er vedtatt av

Landsmøte eller av landsstyret, er ikke gyldig for organisasjonen, og ansvaret for slike lån påligger den/de som har tatt opp lånet.

- Brudd på reglementet: Brudd på dette reglementet kan medføre bortfall av retten til å få dekket kostnader av NSO.
- Rett til å bestille varer og tjenester, samt inngå avtaler med tjenesteyter på vegne av organisasjonen: Retten innehas av leder, nestleder, sekretariatsleder og økonomikonsulent, i henhold til gjeldende budsjett.
- Signaturrett: Innehas av leder og sekretariatsleder i fellesskap.
- Organisasjonens bankkontoer og bruk av nettbank: Leder, nestleder eller sekretariatsleder eller dens stedfortreder skal signere alle fakturaer og bilag for utbetaling. Leder, nestleder og sekretariatsleder eller dens stedfortreder kan ikke signere sine egne fakturaer. Sekretariatsleder og økonomikonsulent har tilgang til organisasjonens nettbank. Sekretariatsleder innehar prokura for NSO. Andre ansatte kan inngå mindre avtaler på vegne av organisasjonen innenfor sitt ansvarsområde.

1.3 Arbeidsforhold for AU og innleid arbeidskraft

1. Ekstra personalhjelp: Sekretariatsleder kan tilsette og avlønne ekstra personalhjelp. Lønn fastsettes av sekretariatsleder i samarbeid med leder eller nestleder. Konsulenthjelp kan innhentes av sekretariatsleder.
2. Lønnsforhandlinger: Lønnsforhandlinger med de ansatte foretas av sekretariatsleder og leder eller nestleder i AU
3. Eksterne honorar og møtegodtgjørelser: Alle tillitsvalgte i NSO beholder selv sine honorarer og møtegodtgjørelser for eksterne verv, med unntak av medlemmer av arbeidsutvalget.
4. Honorering: Honorering av bidragsytere til organisasjonen bestemmes av leder, nestleder eller sekretariatsleder. Honorering av interne representanter i interne komiteer og utvalg skal behandles i landsstyret.
5. Forskudd på lønn: I ekstraordinære tilfeller kan arbeidstakeren få inntil én månedslønn utbetalt på forskudd. Det skal inngås skriftlig avtale med arbeidstakeren om tilbakebetaling. Eventuelt utestående forskudd skal være tilbakebetalt i sin helhet før det

innvilges ytterligere forskudd på lønn. Eventuelt utestående forskudd ved endt periode, trekkes fra sluttoppgjør.

6. Retningslinjer for dekking av flyttegodtgjørelse: Organisasjonen kan, etter søknad, dekke flyttekostnader i forbindelse med tiltredelse i vervet som heltidstillitsvalgt. NSO dekker ikke: pakking av flyttegodset, installering av utstyr i det nye bostedet eller forsikring av flyttelasset.
7. Depositumslån: Dersom tillitsvalgte i lønnet stilling må betale depositum ved innflytting i ny bolig, kan hele eller deler av dette dekkes av organisasjonen. Depositumet forvaltes i henhold til husleieloven. Den tillitsvalgte signerer en gjeldserklæring på beløpet. Sikkerhet for lånet tas i vedkommendes feriepenger og lånet er begrenset til én månedslønn. Når vedkommende slutter i vervet, eller ved leieforholdets opphør dersom dette inntreffer tidligere, skal depositumet med påløpte renter betales tilbake.

Følgende er gjeldende for arbeidsutvalgets økonomiske vilkår:

- AU lønnes i Lønnstrinn 24 i henhold til Finansforbundets lønnsregulativ. Lønnen følger den årlige utviklingen i dette spesifikke lønnstrinnet.
- Organisasjonen dekker dokumenterte utgifter til privat pensjonsspareavtale med inntil 8% av årslønnen per AU-medlem per AU-periode.
- Organisasjonen dekker månedskort for kollektivtransport eller alternative former for klimavennlig transport for AU, begrenset oppad til kostnaden av månedskort for Ruter sone 1.
- NSO dekker også dokumenterte utgifter til idretts- og treningsrelaterte aktiviteter oppad begrenset til 4500 per AU-medlem per AU-periode.

2 Refusjonsordninger for tillitsvalgte i organisasjonen

Dette kapittelet gjelder for representasjon på vegne av NSO, tillitsvalgte i organisasjonen, samt deltakelse på arrangementer i regi av organisasjonen. Andre som utfører oppdrag for, eller opptrer på vegne av, organisasjonen kan, etter avtale, komme inn under bestemmelsene i kapittelet.

Personalmessige vurderinger for AU og andre kan gjøres av leder eller sekretariatsleder.

2.1 Reise- og oppholdskostnader på møter og arrangement i NSO

1. Det skal informeres om hvem organisasjonen dekker reise og opphold for i innkallingen/invitasjonen til det enkelte møte eller arrangement. Som hovedregel dekkes reise og opphold for de med møteplikt som har behov for overnatting. Det skal videre informeres om hvordan reise bestilles og hvorvidt NSO sørger for felles innkvartering.
2. Reise og opphold i tilknytning til møter og arrangement i regi av NSO skal foretas på billigste måte, og bestilles senest 2 uker før arrangementstart, med mindre innkalling eller invitasjon spesifiserer andre frister. Eventuelle unntak skal på forhånd avklares skriftlig med leder eller nestleder og det skal foreligge begrunnelse
3. Reise dekkes tur/retur tilhørende utdanningsinstitusjon i Norge. Eventuell reiser til/fra andre steder skal avklares med leder eller nestleder før reisen bestilles. Reiser til/fra utlandet skal godkjennes på forhånd av leder eller nestleder.
4. Der organisasjonen sørger for felles innkvartering og bespisning på møter og arrangement dekkes ingen andre muligheter for de som skal delta. Det dekkes heller ikke andre utgifter som påløper dersom representanter velger andre muligheter enn det organisasjonen arrangerer/anbefaler.
5. Drosje skal i utgangspunktet ikke benyttes. Bruk av drosje som ikke er forhåndsgodkjent av leder eller nestleder vil kun refunderes dersom dette er billigste eller eneste transportmulighet, eller i særlige tilfeller.
6. Organisasjonen dekker kjøregodtgjørelse/bruk av eget kjøretøy kun dersom det er innhentet tillatelse fra leder eller nestleder før reisens start. Kjøregodtgjørelse føres i reiseregning og i henhold til statens skattefrie satser for kjøregodtgjørelse.
7. All bruk av eget kjøretøy til møter og arrangementer er frivillig, og organisasjonen dekker ikke skader på (eller påført av) private kjøretøy som blir brukt. Bøter dekkes ikke

av organisasjonen. Ved skader på (eller påført av) kjøretøy leid av organisasjonen dekkes kostnadene ved dette.

2.2. Diett

1. Utgifter til diett utover planlagte fellesmåltider forekommer unntaksvis og skal forhåndsgodkjennes.

Diettsatser:

Frokost kr 125,-

Lunsj kr 190,-

Middag kr 320,-

Ved fordyrende diettbehov av f.eks helsemessig eller religiøs karakter kan overskridelse av ordinære satser forhåndsgodkjennes etter avtale med leder eller nestleder.

Kostnader knyttet til diett skal dokumenteres med fullverdige kvitteringer.

2. Utenlandsreiser gir rett til diett. Diettgodtgjørelse på tjenestereiser i utlandet dekkes i henhold til statens satser for kostgodtgjørelse utland, eventuelt dekkes enkeltutlegg med kvittering i henhold til samme satser

2.3 Utbetaling og refusjon

1. Alle kvitteringer og annen dokumentasjon på alle utgifter sendes inn senest innen 6 uker etter at reisen er avsluttet. Alle reiseregninger og andre utlegg skal føres på fastsatte skjema. Reise- og oppholdsutgifter refunderes i hovedsak etterskuddsvis. Reiseregninger skal være godkjent og attestert av leder eller nestleder før utbetaling kan finne sted.
2. Reiseutgiftene skal være dokumentert og alle kvitteringer for utgifter som kreves refundert, må legges ved. NB: Ved flyreiser som ikke er bestilt gjennom NSOs reisebestillingssystem skal kvittering eller faktura med opplysninger om navn på reisende, tid og sted for avreise/ankomst samt pris leveres/sendes til organisasjonen

innen samme tidsfrist som ved levering av reiseregninger. For billettløse reiser må dokumentasjon på at reisen faktisk er gjennomført legges ved.

3. Dersom tillitsvalgte mener de ikke har fått refusjon i henhold til økonomireglementet kan vedkommende sende en begrunnet klage til arbeidsutvalget. Dersom den tillitsvalgte er uenig i arbeidsutvalgets vurdering, sendes klagen til kontrollkomiteen, som vurderer saken som siste instans.

2.4 Andre avvik og tilbakebetaling

1. Dersom deltakere på møter eller arrangementer velger å ikke delta på deler av programmet, uten å ha gyldig grunn, kan NSO kreve tilbakebetaling av utgifter organisasjonen har hatt i forbindelse med deres deltakelse.
2. Reiser og oppholdskostnader som er bestilt ansees som bindende påmelding når påmeldingsfristen til møtet eller arrangementet har utløpt. Skulle den reisende av ulike årsaker ikke kunne gjennomføre reisen fraskriver organisasjonen seg sin selv pålagte forpliktelse til å dekke kostnadene. Ubenyttede reiser/oppholdskostnader refunderes ikke, og eventuelle påløpte kostnader NSO har lagt ut for vil bli fakturert i etterkant av arrangementet. Unntak som ikke var kjent ved bestilling av reise, som obligatorisk undervisning, representasjon på vegne av NSO, sykdom, omsorg for barn eller andre tungtveiende årsaker kan godkjennes av leder eller nestleder. Endring av bestilt billett dekkes kun i særskilte tilfeller, godkjent av leder eller nestleder på forhånd. Dersom det skal etterfaktureres på grunn av manglende oppmøte eller ugyldig fravær, skal personer som innehar verv valgt av LM eller LS, og som er påmeldt møter eller arrangementer i kraft av disse vervene, bli personlig etterfakturert. Personer som er valgt eller oppnevnt av de lokale studentdemokratiene holdes ikke personlig ansvarlige av NSO, studentdemokratiene vil motta faktura på deres vegne.

2.5 Andre ordninger

1. Utgifter til barnepass: Reelle utgifter til barnepass, opp til kr 4 000 pr år, dekkes av organisasjonen ved dokumentasjon.

2. Legeerklæring/dokumentasjon kan bes framlagt ved behov for tilrettelegging av helsemessige årsaker som vil medføre økte utgifter for organisasjonen.
3. Ved representasjon der økonomireglementet strider imot avtaler gjort av arrangør kan det gjøres unntak, eksempelvis dersom hotell og bevertning er en del av en totalpakke eller bestilles av arrangøren.
4. Hvis annet ikke er spesifisert, følger organisasjonens økonomireglement statens direktiver.
5. Som hovedregel dekkes ikke utgifter til alkoholholdige drikkevarer. Unntak skal godkjennes av minst to av leder, nestleder og sekretariatsleder.

3 Bærekrafts- og miljøbestemmelser

Vi har alle et ansvar for å begrense klimafotavtrykket vårt. NSOs virksomhet skal være bærekraftig og bidra til målet om et lavutslippssamfunn, samtidig som organisasjonen opprettholder aktivitet rundt om i landet.

3.1 Transport

Som hovedregel skal det velges tog, buss, eller andre miljøvennlige transportmidler, fremfor fly. Unntak kan gjøres dersom miljøvennlig transport innebærer en urimelig merkostnad eller vesentlig ulempe for NSO eller den reisende. Ved ønske om sovekupé, må det forhåndsgodkjennes. Eventuelle unntak gjøres dersom mer miljøvennlige transportmidler har en reisetid på over 6 timer. Andre unntak forhåndsgodkjennes av leder eller nestleder.

3.2 Varer og tjenester

Ved valg av varer, leverandører og tjenester skal det tas hensyn til både pris, etikk og miljø.

Retningslinjer for habilitet

Vedtatt av landsstyret på landsstyremøte 5 25/26

1. Formål

Formålet med retningslinjene er å sikre tillit til beslutningsprosesser og å veilede tillitsvalgte i egne habilitetsvurderinger. Hensynet til tillit og uavhengighet skal veie tungt i vurderingene.

Retningslinjene må derfor ikke praktiseres så strengt at organer jevnlig blir ute av stand til å fatte vedtak, og heller ikke på en måte som gjør at tillitsvalgte fraskriver seg det ansvaret som ligger i deres beslutningsmyndighet.

2. Generelt om habilitet i beslutningsprosesser i organisasjonen

Enhver som deltar i behandlingen av en sak i arbeidsutvalget, landsstyret, sekretariatet eller andre organer i NSO skal selv vurdere sin habilitet i saken. Det er opp til enkeltpersoner selv å si ifra om mulige habilitetskonflikter. Ved usikkerhet om egen inhabilitet skal spørsmålet drøftes med noen i arbeidsutvalget, kontrollkomiteen eller sekretariatet. Som hovedregel skal hver person selv ta beslutningen om de er inhabile eller ikke i en sak. Organet som behandler saken kan overprøve habilitetsvurderingen med simpelt flertall. Personen som får sin habilitetsvurdering overprøvd har ikke stemmerett i saken.

Du er inhabil dersom avgjørelsen i en sak innebærer fordel eller vinning for deg eller noen du er nær. Det samme gjelder hvis avgjørelsen innebærer tap eller ulempe. Du er også inhabil dersom en organisasjon, bedrift eller et organ hvor du har en ledende rolle, får en betydelig fordel eller ulempe av utfallet i saken.

Inhabile personer skal ikke delta i noen del av behandlingen av saken. Dette inkluderer innstillingsprosess, debatt og vedtak. Inhabile personer skal ikke være til stede i rommet under noen del av behandlingen av saken.

Habilitetsvurderinger skal gjøres av alle som deltar i behandlingen av en sak. Utgangspunktet for om det er nødvendig å vurdere sin habilitet tar alltid utgangspunkt i saken som skal behandles.

Her er tre spørsmål du bør stille deg selv i behandlingen av saker.

1. Har denne saken personlig økonomiske eller karrieremessige konsekvenser for meg?

2. Har denne saken personlig økonomiske eller karrieremessige konsekvenser for en som står meg nær?

3. Har denne saken økonomisk betydning for en organisasjon, bedrift eller et organ hvor jeg har en ledende rolle?

Dersom svaret på ett eller flere av disse spørsmålene er ja, må du gjøre en grundigere habilitetsvurdering.

3. Personlige relasjoner

Eksempler på personlige relasjoner som **medfører inhabilitet**

- Nåværende kjærestelignende, romantiske og/eller seksuelle relasjoner
- Nåværende eller tidligere Familierelasjoner tilsvarende kjernefamilie, tante/onkel og søskenbarn
- Nåværende Svogerrelasjoner tilsvarende kjernefamilie

Eksempler på personlige relasjoner som **kan føre til inhabilitet**

- Tidligere Kjærestelignende, romantiske og/eller seksuelle relasjoner
- Tidligere svogerrelasjoner tilsvarende kjernefamilie
- Vennskap og andre nære personlige relasjoner
- Husstandsmedlemmer
- Andre familiære forhold
- Andre særegne forhold

Eksempler på personlige relasjoner som **ikke fører til inhabilitet**

- Kollegiale forhold
- Tidligere kollegiale forhold
- Annet bekjentskap

4. Overlappende roller og bindinger

Arbeidsutvalget plikter å informere kontoret om mulige lojalitetskonflikter, tillitsverv i andre organisasjoner og profesjonelle eller økonomiske bindinger av betydning. Medlemmer av arbeidsutvalget kan ikke inneha talspersonroller eller andre frikjøpte verv i løpet av valgperioden, utover de verv de er valgt eller oppnevnt til av NSO. Dersom medlemmer av arbeidsutvalget har andre arbeidsforhold, utfører honorerte oppdrag eller påtar seg andre verv i løpet av valgperioden, skal dette avklares med leder og sekretariatsleder. Dersom arbeidsutvalget i løpet av valgperioden inngår arbeidsavtaler, eller blir valgt til frikjøpte tillitsverv i andre organisasjoner, som vil tre i kraft etter endt periode plikter de å informere kontoret om dette og drøfte mulige lojalitetskonflikter med sekretariatsleder. Sekretariatsleder skal skriftliggjøre vurderingene.

Tillitsvalgte i landsstyret og komiteer kan ha tillitsverv og andre roller i ulike organisasjoner. Alle tillitsvalgte skal opplyse organet om overlappende roller og bindinger der det kan påvirke rolleutøvelsen.

Fondstildelinger

Arbeidsutvalgsmedlemmer **skal** melde seg inhabile i fondstildelinger

- Dersom den politiske komiteen de leder er søker
- Dersom de sitter i styret til søker eller har en annen ledende roller i søkers organisasjon
- Dersom de har en nær personlig relasjon til søker, eller en med ledende rolle i søkerorganisasjonen

Arbeidsutvalgsmedlemmer **skal ikke** melde seg inhabile i fondstildelinger

- Dersom medlemslaget de følger opp søker
- Dersom medlemslaget/organet de kommer fra søker

5. Spesifikke saker

5.1 Budsjett

Budsjettet påvirker hele organisasjonen. Hvor mye penger som settes av til landsstyremøter påvirker landsstyret som organ og de enkelte landsstyremedlemmene. Hvor mye penger som settes av til arrangementer påvirker alle i organisasjonen.

Tillitsvalgte i organisasjonen kan ha ulike interesser uten at dette fører til inhabilitet.

Eksempler på ulike interesser som **ikke fører til inhabilitet**

- Internasjonalt ansvarlig kan fremme ønske om å bruke mer midler på reiser utland.
- Landsstyrerepresentant bosatt i distriktskommune kan fremme ønske om å bruke mer midler på reiser innland.
- En pådriver for en politisk kampanje kan foreslå å sette av midler i budsjettet til denne politiske kampanjen.

Eksempler som **kan** føre til inhabilitet i budsjettbehandling

- Dersom det er foreslått å sette av betydelige midler til en organisasjon eller bedrift hvor du eller en nærstående har en ledende rolle.

5.2 Miljø og økonomireglementet

Miljø- og økonomireglementet regulerer organisasjonens bruk av midler som refusjonsordninger og diettsatser på reise. Alle tillitsvalgte blir påvirket av reguleringene i miljø- og økonomireglementet. Reglene må likevel vedtas av tillitsvalgte og terskelen for inhabilitet skal være høy.

Arbeidsutvalgets lønn og andre godtgjørelser reguleres i miljø- og økonomireglementet. For at arbeidsutvalget ikke skal innstille på sin egen lønn behandles reglementet som hovedregel på det siste landsstyremøte i perioden. Påtroppende arbeidsutvalgsmedlemmer er inhabile i behandlingen av miljø- og økonomireglementet.

5.3 Innstillinger i personvalg

Ingen med stemmerett i valgsaker er inhabile. Habilitetsvurderinger skal kun gjøres ved innstillinger til valgsaker.

I innstillinger til personvalg er en inhabil dersom en selv eller en nærstående er kandidat. I innstillinger til personvalg vil inhabilitet ovenfor en av kandidatene til et verv føre til inhabilitet i behandlingen av innstillingen til vervet.

5.4 Oppnevninger og nominasjoner

Arbeidsutvalget oppnevner og nominerer studentrepresentanter til rekke verv i løpet av perioden. Ved oppnevninger og nominasjoner er en inhabil dersom en selv eller en nærstående er kandidat. Inhabilitet ovenfor en av kandidatene fører til inhabilitet i behandlingen av oppnevningen/nominasjonen. Arbeidsutvalget medlemmer er ikke inhabile i å behandle

134 oppnevninger/nominasjoner til verv i organer eller organisasjoner hvor de selv har en ledende
135 rolle.

Retningslinjer for habilitet

Vedtatt av landsstyret på landsstyremøte 5 25/26

1. Formål

Formålet med retningslinjene er å sikre tillit til beslutningsprosesser og å veilede tillitsvalgte i egne habilitetsvurderinger. Hensynet til tillit og uavhengighet skal veie tungt i vurderingene.

Retningslinjene må derfor ikke praktiseres så strengt at organer jevnlig blir ute av stand til å fatte vedtak, og heller ikke på en måte som gjør at tillitsvalgte fraskriver seg det ansvaret som ligger i deres beslutningsmyndighet.

2. Generelt om habilitet i beslutningsprosesser i organisasjonen

Enhver som deltar i behandlingen av en sak i arbeidsutvalget, landsstyret, sekretariatet eller andre organer i NSO skal selv vurdere sin habilitet i saken. Det er opp til enkeltpersoner selv å si ifra om mulige habilitetskonflikter. Ved usikkerhet om egen inhabilitet skal spørsmålet drøftes med noen i arbeidsutvalget, kontrollkomiteen eller sekretariatet. Som hovedregel skal hver person selv ta beslutningen om de er inhabile eller ikke i en sak. Organet som behandler saken kan overprøve habilitetsvurderingen med simpelt flertall. Personen som får sin habilitetsvurdering overprøvd har ikke stemmerett i saken.

Du er inhabil dersom avgjørelsen i en sak innebærer fordel eller vinning for deg eller noen du er nær. Det samme gjelder hvis avgjørelsen innebærer tap eller ulempe. Du er også inhabil dersom en organisasjon, bedrift eller et organ hvor du har en ledende rolle, får en betydelig fordel eller ulempe av utfallet i saken.

Inhabile personer skal ikke delta i noen del av behandlingen av saken. Dette inkluderer innstillingsprosess, debatt og vedtak. Inhabile personer skal ikke være til stede i rommet under noen del av behandlingen av saken.

Habilitetsvurderinger skal gjøres av alle som deltar i behandlingen av en sak. Utgangspunktet for om det er nødvendig å vurdere sin habilitet tar alltid utgangspunkt i saken som skal behandles.

Her er tre spørsmål du bør stille deg selv i behandlingen av saker.

1. Har denne saken personlig økonomiske eller karrieremessige konsekvenser for meg?

2. Har denne saken personlig økonomiske eller karrieremessige konsekvenser for en som står meg nær?

3. Har denne saken økonomisk betydning for en organisasjon, bedrift eller et organ hvor jeg har en ledende rolle?

Dersom svaret på ett eller flere av disse spørsmålene er ja, må du gjøre en grundigere habilitetsvurdering.

3. Personlige relasjoner

Eksempler på personlige relasjoner som **medfører inhabilitet**

- Nåværende kjærestelignende, romantiske og/eller seksuelle relasjoner
- Nåværende eller tidligere Familierelasjoner tilsvarende kjernefamilie, tante/onkel og søskenbarn
- Nåværende Svogerrelasjoner tilsvarende kjernefamilie

Eksempler på personlige relasjoner som **kan føre til inhabilitet**

- Tidligere Kjærestelignende, romantiske og/eller seksuelle relasjoner
- Tidligere svogerrelasjoner tilsvarende kjernefamilie
- Vennskap og andre nære personlige relasjoner
- Husstandsmedlemmer
- Andre familiære forhold
- Andre særegne forhold

Eksempler på personlige relasjoner som **ikke fører til inhabilitet**

- Kollegiale forhold
- Tidligere kollegiale forhold
- Annet bekjentskap

4. Overlappende roller og bindinger

Arbeidsutvalget plikter å informere kontoret om mulige lojalitetskonflikter, tillitsverv i andre organisasjoner og profesjonelle eller økonomiske bindinger av betydning. Medlemmer av arbeidsutvalget kan ikke inneha talspersonroller eller andre frikjøpte verv i løpet av valgperioden, utover de verv de er valgt eller oppnevnt til av NSO. Dersom medlemmer av arbeidsutvalget har andre arbeidsforhold, utfører honorerte oppdrag eller påtar seg andre verv i løpet av valgperioden, skal dette avklares med leder og sekretariatsleder. Dersom arbeidsutvalget i løpet av valgperioden inngår arbeidsavtaler, eller blir valgt til frikjøpte tillitsverv i andre organisasjoner, som vil tre i kraft etter endt periode plikter de å informere kontoret om dette og drøfte mulige lojalitetskonflikter med sekretariatsleder. Sekretariatsleder skal skriftliggjøre vurderingene.

Tillitsvalgte i landsstyret og komiteer kan ha tillitsverv og andre roller i ulike organisasjoner. Alle tillitsvalgte skal opplyse organet om overlappende roller og bindinger der det kan påvirke rolleutøvelsen.

Fondstildelinger

Arbeidsutvalgsmedlemmer **skal** melde seg inhabile i fondstildelinger

- Dersom den politiske komiteen de leder er søker
- Dersom de sitter i styret til søker eller har en annen ledende roller i søkers organisasjon
- Dersom de har en nær personlig relasjon til søker, eller en med ledende rolle i søkerorganisasjonen

Arbeidsutvalgsmedlemmer **skal ikke** melde seg inhabile i fondstildelinger

- Dersom medlemslaget de følger opp søker
- Dersom medlemslaget/organet de kommer fra søker

5. Spesifikke saker

5.1 Budsjett

Budsjettet påvirker hele organisasjonen. Hvor mye penger som settes av til landsstyremøter påvirker landsstyret som organ og de enkelte landsstyremedlemmene. Hvor mye penger som settes av til arrangementer påvirker alle i organisasjonen.

Tillitsvalgte i organisasjonen kan ha ulike interesser uten at dette fører til inhabilitet.

Eksempler på ulike interesser som **ikke fører til inhabilitet**

- Internasjonalt ansvarlig kan fremme ønske om å bruke mer midler på reiser utland.
- Landsstyrerepresentant bosatt i distriktskommune kan fremme ønske om å bruke mer midler på reiser innland.
- En pådriver for en politisk kampanje kan foreslå å sette av midler i budsjettet til denne politiske kampanjen.

Eksempler som **kan** føre til inhabilitet i budsjettbehandling

- Dersom det er foreslått å sette av betydelige midler til en organisasjon eller bedrift hvor du eller en nærstående har en ledende rolle.

5.2 Miljø og økonomireglementet

Miljø- og økonomireglementet regulerer organisasjonens bruk av midler som refusjonsordninger og diettsatser på reise. Alle tillitsvalgte blir påvirket av reguleringene i miljø- og økonomireglementet. Reglene må likevel vedtas av tillitsvalgte og terskelen for inhabilitet skal være høy.

Arbeidsutvalgets lønn og andre godtgjørelser reguleres i miljø- og økonomireglementet. For at arbeidsutvalget ikke skal innstille på sin egen lønn behandles reglementet som hovedregel på det siste landsstyremøte i perioden. Påtroppende arbeidsutvalgsmedlemmer er inhabile i behandlingen av miljø- og økonomireglementet.

5.3 Innstillinger i personvalg

Ingen med stemmerett i valgsaker er inhabile. Habilitetsvurderinger skal kun gjøres ved innstillinger til valgsaker.

I innstillinger til personvalg er en inhabil dersom en selv eller en nærstående er kandidat. I innstillinger til personvalg vil inhabilitet ovenfor en av kandidatene til et verv føre til inhabilitet i behandlingen av innstillingen til vervet.

5.4 Oppnevninger og nominasjoner

Arbeidsutvalget oppnevner og nominerer studentrepresentanter til rekke verv i løpet av perioden. Ved oppnevninger og nominasjoner er en inhabil dersom en selv eller en nærstående er kandidat. Inhabilitet ovenfor en av kandidatene fører til inhabilitet i behandlingen av oppnevningen/nominasjonen. Arbeidsutvalget medlemmer er ikke inhabile i å behandle

134 oppnevninger/nominasjoner til verv i organer eller organisasjoner hvor de selv har en ledende
135 rolle.

Retningslinjer for NSOs interne fond

Vedtatt LS5 25-26

1. Generelt om NSOs interne fond

Disse retningslinjene regulerer forvaltningen av NSOs interne fond. Frifond reguleres av egne retningslinjer. Retningslinjene er vedlegg til NSOs miljø- og økonomireglement, og revideres av landsstyret.

1.1 Myndighet

Landsmøtet behandler årlig fondsdisponeringer. Ubrukte midler overføres neste år.

1.2 Formål

Felles for søknader til alle fondene er at prosjektene skal være relevante for studentpolitisk arbeid og bidra til å realisere organisasjonens formål satt i vedtektene.

«§ 1.2 Norsk studentorganisasjons formål

Norsk studentorganisasjon har til oppgave å ivareta og fremme studentenes interesser og rettigheter, samt representere sine medlemmer.

Norsk studentorganisasjon skal fremme engasjement for nasjonale og internasjonale utdanningssaker blant studentene, politikere og andre relevante aktører.»

1.3 Midler utbetalt av NSO skal ikke brukes:

- til lønn, honorar eller frikjøp av interne ressurser ved institusjonen/organisasjonen,
- til innsamlingsaktivitet,
- for å bygge egenkapital,
- på ulovlige rusmidler, alkohol og tobakk.
- Utgifter til kontor og standard kontordrift.

2 Søkbare fond:

NSO har 2 søkbare fond:

Fond for utredninger og undersøkelser

Fond for internasjonale prosjekter

Følgende er søknadsberettigede til fondene

- Medlemmer i NSO hjemlet i vedtektene § 2
- NSOs komiteer
- NSOs arbeidsutvalg
- Erasmus Student Network - Norway (ESN Norway)
- Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpfond (SAIH)
- Studentenes fredspris / Student Peace Prize (SPP)
- ANSA

2.1 Fond for utredninger og undersøkelser

Formål

Utredningsfondets formål er å gjennomføre utredninger eller undersøkelser som kan bidra til å realisere organisasjonens formål. Dette kan inkludere, men er ikke begrenset til, analyser, forskningsrapporter, spørreundersøkelser og masteroppgaver innenfor temaer organisasjonen har behov for mer kunnskap om for å utvikle politikk eller legge grunnlaget for å sette politiske saker på dagsorden.

Gjennom NSOs masterstipend kan semesterregistrerte studenter tildeles midler fra dette fondet til masteroppgaver. Masterstipendet reguleres av egne retningslinjer vedtatt av arbeidsutvalget.

2.2 Fond for internasjonale prosjekter

Formål

Fondets formål er å gjennomføre internasjonale prosjekter som kan bidra til å realisere organisasjonens formål. Dette kan inkludere, men er ikke begrenset til, kompetansehevende reiser, markeringer, informasjonsmateriell, deltakelse på eller arrangering av internasjonale seminarer.

Prosjekter skal oppfylle ett eller flere av følgende mål

- Bidra til økt engasjement for internasjonale utdanningssaker blant studenter eller studenttillitsvalgte
- Bidra til faglig eller organisatorisk utvikling i det internasjonale arbeidet til studentdemokratiet eller NSO
- Bidra til økt innflytelse eller gjennomslag for studentdemokratiets og/eller NSOs internasjonale politikk

2.3 Søknad

Søknadssummer opptil 80.000 kroner behandles av arbeidsutvalget.

Summer over 80.000 kroner per søknad behandles av landsstyret i NSO.

Søknader innsendt av NSOs arbeidsutvalg behandles av landsstyret.

Søknader skal føres på eget søknadsskjema og inneholde følgende:

- Beskrivelse av hvordan prosjektet bidrar til å oppfylle fondets formål
- Beskrivelse av hvordan prosjektet vil komme søker og/eller NSO til gode på en varig måte
- Beskrivelse av prosjektet det søkes om midler til
- Tidsrom for gjennomføring av prosjektet
- Det konkrete beløpet det søkes om fra NSO
- Budsjett som viser disponering av midlene i prosjektet
- Kontonummer som fondsmidlene skal overføres til

Søknader skal være sendt til arbeidsutvalget minimum fire (4) uker før prosjektstart. Søknader over kr 80 000 må være sendt til arbeidsutvalget senest fire (4) uker før landsstyremøte.

Arbeidsutvalget behandler ikke søknader i juli. Søknader til prosjekter i august må derfor være sendt til arbeidsutvalget før 1. juni.

Dersom søknaden er ufullstendig gjelder fristen fra når nødvendig informasjon er sendt inn.

2.4 Tildeling av midler

Midler tildeles etter søknad. Arbeidsutvalget eller landsstyret står fritt til å innvilge, avvise eller delvis innvilge søknader. Økonomisk ansvarlighet, rettferdig fordeling mellom medlemslag og organer og nytteverdi for organisasjonen ligger til grunn for vurdering av søknader.

Søkere skal motta skriftlig tilbakemelding på sin søknad innen tre (3) uker etter mottatt søknad. Dersom søknaden er på over 80 000 kr skal søker motta skriftlig tilbakemelding på sin søknad innen en uke etter landsstyrets behandling av søknaden.

Tiltak som mottar støtte forplikter seg til å gjøre Norsk studentorganisasjons bidrag kjent.

Avslag på søknad og klageadgang

Dersom søknaden er avvist skal tilbakemeldingen inneholde en begrunnelse for avslaget, samt informasjon om adgang til klage. Delvis innvilgede søknader gir ikke rett til klage.

Dersom søker er uenig i vedtak om tildeling, kan søker klage på avgjørelsen til instansen som har behandlet søknaden. Skriftlig klage sendes til arbeidsutvalget senest to (2) uker etter svar er mottatt. Klagen må inneholde en begrunnelse.

Dersom arbeidsutvalget avviser en klage, kan søker opprettholde sin klage. Klagen sendes da videre til landsstyret for behandling. Vedtak i landsstyret er endelig.

2.5 Utbetaling og rapportering

1. Kontonummeret som de tildelte midlene skal utbetales til kan ikke være registrert på en privatperson.
2. Søker plikter seg til å sende inn akseptskjema innen én (1) uke etter innvilget søknad. Midlene vil bli betalt ut etter avtale med NSO.
3. Søkere som har fått innvilget søknad plikter seg til å sende inn rapport for de brukte midlene innen én (1) måned etter avsluttet prosjekt. I rapporten skal søker beskrive prosjektets gjennomføring og vurdere i hvilken grad formålet ble oppfylt, samt legge ved regnskap og bilag for prosjektet. Søker har ikke søknadsrett på gjeldende fond frem til fondsrapport er levert.
4. Ved et eventuelt overskudd etter utført prosjekt skal overskuddet tilbakeføres til NSO.
5. Ved avlysning av prosjekt skal midler tilbakeføres til NSO.

6. Søkere som får innvilget sin søknad plikter å følge retningslinjene for fond i NSO. De plikter også å disponere midlene i henhold til godkjent søknad. Ved brudd på retningslinjene kan arbeidsutvalget eller landsstyret kreve midlene tilbakeført.
7. Utgifter knyttet til arrangement som må avlyses på grunn av forhold som ligger utenfor søkerens kontroll, vil ikke bli etterspurt refundert. Dette gjelder dersom søker får avslag på forsikring.
8. Søkere som bevisst oppgir gale opplysninger, forfalsker rapporter, ikke betaler tilbake utestående beløp, ikke sender inn rapport eller ikke kan vise til at de har oppnådd mål med prosjektet utestenges fra å søke midler i ett kalenderår.

3 NSOs andre fond:

3.1 Fond for alumnus

Formål

Fondets formål er å bygge opp en god alumnuskultur i NSO, samt å sikre studentbevegelsens historie. Alumnusfondet skal brukes til arrangementer eller prosjekter som bidrar til å knytte tidligere tillitsvalgte og andre ressurspersoner til studentbevegelsen.

Tildeling av midler

Fondet forvaltes av NSOs arbeidsutvalg i samarbeid med sekretariatsleder.

3.2 Fond for 100 års jubileet

Formål

Fondets formål er å markere studentbevegelsens 100-årsjubileum i 2036.

Tildeling av midler

Fondet forvaltes av NSOs arbeidsutvalg i samarbeid med sekretariatsleder.

3.3 Fond for oppfølging av NSOs internasjonale forpliktelser

170 **Formål**

171 Fondets formål er å sikre midler til gjennomføring av arrangementer som
172 følger av NSOs medlemskap i internasjonale organisasjoner.

173
174 **Tildeling av midler**

175 Fondet forvaltes av NSOs arbeidsutvalg i samarbeid med sekretariatsleder.

Retningslinjer for frifond i Norsk studentorganisasjon

Vedtatt LS5 25-26

1 Om retningslinjene

1.1 Disse retningslinjene regulerer forvaltningen av Frifond organisasjon innad i NSO.

2 Støtteberettigede prosjekter

2.1 Midlene fra Frifond organisasjon skal gå til lokalt organiserte prosjekter relatert til studentpolitisk arbeid. Det øverste studentdemokratiet ved utdanningsinstitusjonen må søke og stå ansvarlig for prosjektet.

2.2 Søknader til lokale politiske kampanjer og lignende skal ikke være i strid med formålet til NSO.

2.3 Midlene skal kun brukes til aktivitet innenlands. For utenlandsk aktivitet henvises det til NSOs fond for internasjonale prosjekter.

2.4. Støtte skal ikke brukes:

- til lønn, honorar eller frikjøp av interne ressurser ved institusjonen/organisasjonen
- til innsamlingsaktivitet,
- for å bygge egenkapital,
- utenfor Norge eller,
- på ulovlige rusmidler, alkohol og tobakk.

2.5 Midlene skal gå til å utvikle studentdemokratiene og bidra til å oppfylle ett eller flere av følgende mål

- Bidra til rekruttering til studentdemokratiet
- Bidra til engasjement og valgoppslutning i studentvalg
- Bidra til læring og politisk og/eller organisatorisk faglig utvikling blant tillitsvalgte
- Bygge og utvikle organisasjonskultur
- Bidra til å utvikle ny politikk
- Bidra til økt innflytelse eller gjennomslag for studentdemokratiets eller NSOs politikk

3. Søknad og tildeling

3.1 Medlemslag i NSO er søknadsberettiget og det øverste valgte studentdemokratiske organet står ansvarlig for søknad, gjennomføring av aktivitet, disponering av midlene og rapportering.

3.2 Arbeidsutvalget behandler søknader og tildeler midler på tildelingsmøter seks (6) ganger i året. Arbeidsutvalget skal fordele årets frifond midler slik at det deles ut midler på alle tildelingsmøtene.

3.3 Søknadsfrist for å få behandlet søknaden på påfølgende tildelingsmøte er

- 1. februar
- 15. mars
- 15.mai
- 5. august
- 15. september
- 1. november

Søknader som sendes inn etter fristen og søknader som mangler nødvendig informasjon eller beskrivelser innen søknadsfristen vil ikke bli realitetsbehandlet på påfølgende tildelingsmøte.

3.4 Søkere skal motta skriftlig tilbakemelding på søknaden innen tre (3) uker etter søknadsfristen.

3.5 Søknad skal sendes inn på eget søknadsskjema og skal inneholde følgende:

- Hvilket fond det søkes midler fra
- Hvilke(t) av de søknadsberettigende målene søker ønsker å oppnå og en beskrivelse av hvordan tenkt aktivitet vil bidra til å oppnå disse målene.
- Søknadssum
- Tentativt budsjett som viser hva midlene skal brukes på. Budsjettet skal gjenspeile målene for prosjektet og der det velges dyre alternativer må dette begrunnes godt.
- Tentativ aktivitetsplan

3.6 Arbeidsutvalget tildeler midler og står fritt til å innvilge, avvise eller avkorte søknadssummen. Alle søknader som behandles på samme tildelingsmøte ses i sammenheng. Arbeidsutvalgets vurderinger skal følge følgende kriterier:

- Rettferdig fordeling mellom medlemslagene. Søknader kan avslås i sin helhet eller avkortes dersom andre medlemslag som ikke har fått tildelt midler søker i samme runde. Tildeling av frifond ses også her i sammenheng med andre fondstildelinger.
- Hvilke mål søker ønsker å oppnå og i hvilken grad aktiviteten beskrevet i søknaden fører til måloppnåelse. Arbeidsutvalget kan avvise eller avkorte søknadssummen fordi de mener søknaden ikke i tilstrekkelig grad oppnår målene.
- Om pengebruken i budsjettet står i forhold til måloppnåelsen. Arbeidsutvalget kan avvise eller avkorte søknadssummen dersom de mener at pengebruken er for høy i forhold til måloppnåelsen.
- Søknader som beskriver godt hvordan tiltakene vil bidra til utvikling av organisasjonen prioriteres over søknader hvor aktivitetene beskrevet ligner mer på ordinær drift.

3.7 Det kan maksimalt søkes om 60 000 kr per søknad.

3.8 Medlemslaget kan omdisponere midler og gjøre endringer i aktiviteten det er søkt penger til etter vedtak om tilskudd så lenge aktiviteten og pengebruk fortsatt er i tråd med retningslinjene og oppfyller de målene søker har beskrevet.

4 Utbetaling og rapportering

4.1 Kontonummeret for utbetaling av midlene kan ikke være registrert på en privatperson.

4.2 Søkeren plikter å sende inn et akseptskjema innen én (1) uke etter søknaden er innvilget. Midlene blir utbetalt etter avtale etter at NSO har mottatt akseptskjemaet. Utbetaling skjer uansett senest 15. desember.

4.3 Søkere som har fått innvilget søknaden plikter å sende inn en rapport for bruken av midlene senest én (1) måned etter prosjektet er avsluttet. I rapporten skal søker beskrive prosjektets gjennomføring og vurdere i hvilken grad målene ble oppfylt, samt legge ved regnskap og bilag for prosjektet.

4.3.1 Søker kan ikke sende inn ny søknad fram til fondsrapport er levert og eventuelle utestående midler er tilbakebetalt.

4.4 Ubrukte Frifondsmidler må tilbakebetales til NSO. Fristen for tilbakebetaling er én (1) måned etter prosjektet er avsluttet. Ubrukte midler må uansett tilbakebetales seinest innen 1. desember året etter tilskuddsåret.

4.5 Medlemslag kan ikke ha midler fra flere tilskuddsår på konto samtidig. Midler fra tidligere tilskuddsår må være tilbakebetalt for at et medlemslag skal kunne få støtte fra midlene til et annet.

5 Klageadgang

5.1 Dersom søknaden er avvist skal tilbakemeldingen inneholde en begrunnelse for avslaget, samt informasjon om adgang til klage. Delvis innvilgede søknadssummer gir ikke rett til klage.

5.2 Skriftlig klage sendes til arbeidsutvalget senest to (2) uker etter arbeidsutvalgets vedtak er mottatt. Klagen må være begrunnet.

5.3 Dersom arbeidsutvalget avviser en klage, kan søker opprettholde sin klage. Klagen sendes da videre til landsstyret for behandling. Vedtak i landsstyret er endelig.

6 Andre forhold

6.1 Arbeidsutvalget plikter å informere medlemmene om muligheten til å søke. Retningslinjene skal være tilgjengelig for medlemmene.

6.2 NSO kan ta ut inntil 5% av midlene som tildeles medlemslag ut i administrasjon, såfremt det er restmidler igjen til dette ved slutten av tilskuddsåret.

All kommunikasjon, inkludert akseptskjema og rapporter sendes til fond@student.no

Politisk dokument om praksis i høyere utdanning

Vedtatt LS5 25/26

1.0 Innledning

Dette dokumentet definerer NSOs politikk om praksis i høyere utdanning. Dokumentet tar ikke høyde for enkeltutdanninger, men er våre overordnede prinsipper for gjennomføring av praksis i utdanningene som helhet, og utfyllende for profesjonsrettet praksis.

Praksis er en sentral del av mange utdanninger i høyere utdanning. For de fleste profesjonsutdanninger inngår det som en integrert og obligatorisk del av utdanningene, og for øvrige utdanninger kan praksis òg være et verdifullt læringsverktøy. God praksis bidrar til økt læringsutbytte, sterkere kobling mellom teori og praksis, og bedre forberedelse til arbeidslivet. Samtidig er praksis i dag preget av store forskjeller i tilgjengelighet, kvalitet, rammevilkår og studentrettigheter.

2.0 Kvalitet og læringsutbytte i praksis

Praksis skal være en integrert og faglig forankret del av studiet i profesjonsutdanningene, og der det er relevant bør disiplinutdanninger tilby muligheter for praksis og andre arbeidslivsrelevante arenaer. Det skal være tydelige læringsmål, aktiviteter og forventninger for hver praksisperiode, som skal oversendes til veileder i forkant av praksis. Læringsmålene skal evalueres systematisk, og studenter skal være trygge på at tilbakemeldinger blir fulgt opp videre av utdanningsinstitusjonen.

Det skal være en sammenheng mellom teori og praksis, som gjør at undervisere og veiledere må vise til praksisrelaterte situasjoner tilknyttet teori. Dette kan for eksempel gjøres ved å hente inn arbeidstakere inn i undervisningen, for å få en bedre forståelse av pensumlitteraturen. Praksisstedet, og særlig praksisveiledere må få tilbud om kompetanseheving.

Studier som krever praksis skal tilby praksis av høy kvalitet så tidlig som mulig i studieløpet, og som hovedregel fra første studieår der dette er faglig forsvarlig. Dette legger til rette for kontinuerlig utvikling, og tydeliggjør tidlig hvilke forventninger som stilles i yrket etter endt utdanning. Slik sikres studentene et godt læringsutbytte, samt tilstrekkelig kompetanse og erfaring.

Det skal legges til rette for at studenter kan ivareta studenttillitsverv, tunge studentfrivillige verv og andre folkevalgte verv under praksisperioder, så langt det lar seg gjøre uten at det går på bekostning av kvaliteten på læringsutbyttet i praksis.

3.0 Økonomi og merutgifter i praksis

Praksis skal ikke være økonomisk belastende for studentene. Når studenter i dag har praksis som gjennomføres langt fra studiestedet, er det ikke gitt at utdanningsinstitusjonene dekker ekstraavgifter til livsopphold som studentene har, og det er variasjoner mellom utdanningsinstitusjonene.

Flere profesjonsstudenter med lange praksisperioder sliter med å få endene til å møtes på grunn av begrenset kapasitet til å være på deltidsjobben, og blir også ofte oppfordret av undervisere og utdanningsinstitusjonen til å ta pause fra deltidsjobb under praksisperioden.

Derfor mener NSO at studenter med omfattende mengde obligatorisk praksis, på seks uker eller mer per studieår, skal ha muligheten til å søke om ekstra lån fra Lånekassen. Dette lånet skal tilpasses praksisomfanget og omgjøres til stipend ved godkjent praksisperiode, for å kompensere for tapt arbeidsinntekt.

3.1 Praksis med lang reisevei

I dag er det mange studenter som ikke får dekket hele reisekostnaden i løpet av praksisperioden. Mange er dessuten nødt til å finne midlertidig boplass. Det er ikke alltid man får nok støtte til å dekke både midlertidig og permanent bosted. Staten må derfor sikre at det finnes ordninger for å finansiere boplass og/eller reise for de med uforholdsmessig lang reisevei til praksissted ved obligatorisk praksis. Det må også sørges for at slike ordninger kan forskuddsbetales.

Utdanningsinstitusjonene må sikre boliger i en rimelig standard til studentene i praksis gjennom eksempelvis samarbeid med kommunene i større grad, og/eller ha en avtale med samskipnadene om tilgjengeliggjøring av studentboliger.

3.2 Utstyr i praksis

Flere utdanninger med obligatorisk praksis krever at studenter selv kjøper inn utstyr som er nødvendig for å gjennomføre praksisperiodene, for eksempel arbeidstøy eller annet fagspesifikt materiell. Kostnadene varierer mellom utdanningene, men kan for mange studenter utgjøre en

betydelig økonomisk belastning når utgiftene må dekkes av egen lomme. Dette kan bidra til å skape økonomiske barrierer for å gjennomføre utdanningen på lik linje med andre. Derfor mener NSO at utdanningsinstitusjonene skal tilby nødvendig utstyr som kreves i praksis.

4.0 Praksisplasser

Mangel på praksisplasser utgjør en uforutsigbar studietid for de studentene det gjelder. Det må være et offentlig ansvar å sørge for tilstrekkelig praksiskapasitet til antall studieplasser som tilbys. Dette gjøres best gjennom samarbeid mellom utdanningssektoren og næringslivet eller det offentlige som tilbyr praksisplasser. Det offentlige og private tilbudet skal brukes for å få flest mulig ut i praksis. Nye og alternative praksisformer, som simulering, er gode måter å øve studenter på, men skal kun være et supplement i praksisopplæringen og ikke erstatte fysisk praksis.

Utdanningsinstitusjonene har ansvar for å sikre praksisplasser til studenter på utdanninger som krever praksis. Samtidig må departementet sørge for at det følger midler til flere praksisplasser når det opprettes flere studieplasser, slik at bedrifter, kommuner, fylkeskommuner og andre aktører legger til rette for å ta imot praksisstudenter. Det må legges opp til bedre samordning mellom utdanningsinstitusjonene i utdeling av praksisplasser, der de konkurrerer om de samme praksisstedene eller har studenter, som har behov for fleksibilitet ut ifra ulike livssituasjoner.

I dag er det store geografiske og institusjonelle forskjeller i praksis i like studieløp. Det kommer av manglende rammevilkår, som NSO ønsker å styrke. At studenter opplever betydelige kvalitetsforskjeller i enkelte utdanninger avhengig av hvor i landet de studerer, er uheldig. Det svekker muligheten for en helhetlig og likeverdig utdanning nasjonalt, og kan undergrave arbeidslivets tillit til høyere utdanning. Det er også forskjell i hvor mye tilrettelegging en student kan få fra en utdanningsinstitusjon til en annen, og det samme i praksisutplasseringene. Utdanningsinstitusjonene og praksisplassene skal tilrettelegge på en måte som treffer studentenes behov for de som har krav på det, uavhengig av hvilken del av landet du er student i.

Det bør også være forutsigbarhet i tildelingen av praksisplasser. Utdanningsinstitusjonene bør legge vekt på likhet og rettferdighet, særlig i studier med flere praksisperioder, slik at ikke enkelte studenter gjentatte ganger får praksisplass med lang reisevei. Videre bør studentene få anledning til å gi uttrykk for ønsker om praksissted, og det skal legges opp til dialog med praksiskoordinator i forkant av tildelingen. Dette vil bidra til en mer hensiktsmessig fordeling av plassene, basert på studentenes ønsker, erfaringer og hvor de vil få størst faglig utbytte.

103 Studenter skal få beskjed om praksisplassering innen rimelig tid. Dersom praksisperioden krever
104 at studenten må flytte, skal studenten få beskjed om dette senest to måneder før praksisperiodens
105 oppstart. Det skal legges til rette for at studenter med obligatorisk praksis i utdanningsløpet får
106 mulighet til å gjennomføre deler av praksisopplæringen i utlandet.

107 **5.0 Helse**

109 Sykdom som har oppstått under praksis skal ikke gi konsekvenser for fullføring av utdanningen.
110 Det må etableres standardiserte retningslinjer knyttet til å ta igjen tapt praksis på bakgrunn av
111 sykdomsforhold som har oppstått under studietiden.

113 Studenter som er gravide eller ammer under praksisperioden skal få tilbud om nødvendig
114 tilrettelegging i praksisperioden.

116 **5.1 Psykisk helse**

117 Utdanningsinstitusjonene skal sørge for at studenter har tilbud om psykisk veiledning eller
118 oppfølging etter gjennomført praksis ved behov. Utdanningsinstitusjonene skal tilby undervisning
119 om egenomsorg som tema inn i emner, for yrket studentene utdanner seg til å tre inn i. Studenter
120 skal ikke bli pålagt å ta igjen timer brukt på psykisk helsehjelp gjennom kortere digitale
121 konsultasjoner i løpet av praksisperioden, eller dersom det er forelagt gyldig dokumentasjon
122 innenfor rimelighetens grenser.

124 **5.2 Fysisk helse**

125 Det bør foreligge en tydelig ansvarsavklaring mellom utdanningsinstitusjonen og praksisstedet når
126 det gjelder håndtering av belastningsskader, arbeidsulykker og andre uforutsette hendelser.
127 Utdanningsinstitusjonene skal sikre at studenter er forsikret.

129 Før praksisperioden starter, skal både utdanningsinstitusjonen og praksisstedet informere
130 studentene om hvilke rutiner og prosesser som gjelder dersom skader eller ulykker oppstår. Ved
131 eventuelle hendelser under praksis er det viktig med god kommunikasjon og tett veiledning
132 mellom utdanningsinstitusjonen og praksisstedet for å sikre god oppfølging av studenten. Dersom
133 det oppstår behov for ytterligere støtte eller bistand, bør studentombudet tas i bruk.

135 Utdanningsinstitusjonene skal sørge for at studenter gis nødvendig opplæring i livreddende
136 førstehjelp i forkant av praksisperioden. Opplæringen skal være tilpasset praksisfeltets risikobilde
137 og sikre studentene kompetanse til å håndtere akutte situasjoner som kan oppstå i praksis.

Ansatte i helsevesenet, barnehager og skoler oppfordres til å vaksinere seg mot influensa for å beskytte både seg selv og sårbare grupper. Studenter i praksis står i mange tilfeller i samme risikosituasjon, men omfattes ikke av de samme tilbudene. Når Folkehelseinstituttet fremhever vaksinasjon som et viktig smitteverntiltak, fremstår det derfor inkonsekvent at studenter utelates. Studenter i praksis skal derfor få tilbud om gratis influensavaksine.

6.0 Studentrettigheter og arbeidsvilkår i praksis

Praksis er en integrert og obligatorisk del av de fleste profesjonsutdanninger, og skal være en trygg og læringsfremmende arena, ikke et rettstomt rom. Regelverket er ofte fragmentert og uoversiktlig. Praksisavtalene må derfor sikre studentenes rettigheter gjennom bedre veiledning eller regulering. Studenter i praksis har rettigheter, også når de ikke mottar lønn og ikke formelt regnes som arbeidstakere. Arbeidsmiljøloven slår tydelig fast at studenter som utfører arbeid som ledd i opplæring, skal ha de samme grunnleggende rettighetene til et fullt forsvarlig arbeidsmiljø som ordinære ansatte.

Praksis skal være læring, hvor man følger en veileder i sitt arbeid og får muligheten til å utføre de samme oppgavene under tilsyn av veileder. Praksis skal ikke brukes eller oppfattes som gratis arbeidskraft. Dersom det skjer, skal forholdene følges opp og nødvendige tiltak iverksettes for å sikre at praksisstedet ivaretar sitt ansvar som læringsarena. Ved gjentatte eller alvorlige brudd bør utdanningsinstitusjonen vurdere å trekke samarbeidet med praksisstedet.

Det skal være klare rettigheter og plikter i praksis. Studiestedet har ansvar for at de essensielle rettighetene man har er belyst før studentene blir utplassert. Hvor lenge en student er forventet å være i praksis i perioden, skal fremkomme tydelig i rammedokumenter. Under ingen omstendigheter skal studenter bli pålagt å være i praksis lenger enn hva arbeidstidsbestemmelsene for det læringsarbeidet man utfører i praksis følger. Vaktlistet/timeplan for praksis skal være tilgjengelig for studentene minimum to uker før praksis begynner, og studenter skal få mulighet til å spille inn sine ønsker i forkant.

Studenter skal informeres så tidlig som mulig i praksisperioden dersom det oppstår risiko for ikke-bestått eller stryk, slik at det gis reel mulighet til å justere og forbedre egen praksis.

6.1 Rett til et forsvarlig og inkluderende arbeidsmiljø

Praksissteder har et klart ansvar for å verne at studenter ikke utsettes for uheldige fysiske eller psykososiale forhold, som trakassering, mobbing og diskriminering, og skal ikke utsettes for forhold som ansatte ikke ville akseptert. De har rett til å henvende seg til verneombud og andre arbeidsmiljøfunksjoner ved praksisstedet på lik linje med ansatte, og skal kunne delta i et læringsmiljø som er trygt, inkluderende og helsefremmende.

For studenter som er avhengige av praksis for å fullføre utdanningen, kan manglende tilrettelegging, utrygge praksisarenaer og svake varslings- og oppfølgingssystemer føre til at studenter presses ut av studieløpet. Dette rammer ikke tilfeldig, men særlig studenter med funksjonsnedsettelse og studenter i kjønns- og maktutsatte posisjoner. Skal høyere utdanning være reelt tilgjengelig og likeverdig, må arbeidet mot diskriminering og trakassering styrkes både i undervisning og i praksis.

6.2 Varsling om kritikkverdige forhold

Utdanningsinstitusjonene har et selvstendig ansvar for at praksisopplæringen er forsvarlig. Dette inkluderer også et ansvar for oppfølging dersom studenter utsettes for rasisme, diskriminering, mobbing eller trakassering. Studenter i praksis har rett til å varsle om kritikkverdige forhold, både ved praksisstedet og ved utdanningsinstitusjonen, uten at det skal føre til sanksjoner. Likevel vet vi at mange studenter kvier seg for å si ifra, av frykt for konsekvenser for vurdering og progresjon. Det eksisterer et ujevnt maktforhold mellom studenter og veiledere i praksis eller ansatte ved utdanningsinstitusjoner, og det er viktig at dette ivaretas i behandlingen av eventuelle varslingssaker.

Dette understreker behovet for tydelige rettigheter, trygge varslingssystemer og reell oppfølging i praksisfeltet. Derfor mener NSO at det skal være gode rutiner for varsling og konfliktløsning for studenter som er i praksis, både ovenfor praksisveileder og medstudenter. Informasjon om rutiner og studentombudsordningen, skal være lett tilgjengelig og oversiktlig. I tillegg skal det arbeides systematisk med å bevisstgjøre studentene om dette gjennom hele studieløpet.

7.0 Veiledning

Utdanningsinstitusjonene skal sammen med praksisstedene sikre at veiledere har tilstrekkelig tid og ressurser til å ivareta veiledningsansvaret. Alle praksisveiledere skal ha godkjent veilederkompetanse før de tar imot praksisstudenter. Det skal være et tilbud om å gi veilederhonorar eller kompensasjon til den enkelte veilederen etter gjennomført veilederutdanning, når de tar imot praksisstudenter. Det skal være klare retningslinjer fra utdanningsinstitusjonens

side om hva som er forventet av studentene og veilederne før, under og etter praksisperioden. Kontaktpersonen fra utdanningsinstitusjonen skal sørge for kontaktpunktet mellom veileder og studentene før, under og etter praksis.

8.0 Skikkethetsvurdering

I flere utdanninger med praksis inngår løpende skikkethetsvurderinger som en sentral del av utdanningsløpet. Praksisperioden er ofte en viktig arena for å avdekke om en student er skikket for yrket, enten gjennom observasjoner fra medstudenter eller vurderinger fra praksisveiledere. Under praksisperioden skal vurderingen og formidling av vurderingen av studentens skikkethet foregå kontinuerlig. Om studenter får tilbakemeldinger tidlig i perioden, har man reelle muligheter til å rette seg og ta nytte av praksisperioden som en del av utdanningsløpet. Ved avslutningen av praksisperioden skal veileder vurdere om studenten har bestått praksis, og om studenten oppfyller kriteriene for skikkethet. Dette er et stort ansvar og en viktig oppgave på vegne av utdanningsinstitusjonene. For å sikre kvalitet og lik praksis i vurderingene skal alle praksisveiledere gjennomføre kurs i skikkethetsvurdering.

Det skal også utvikles felles retningslinjer for håndtering av skikkethetsmeldinger for undervisere, praksisveiledere og medstudenter i utdanninger som omfattes av krav om skikkethetsvurdering. Utdanningsinstitusjonene må samtidig sikre at studentene får tilstrekkelig informasjon om sine rettigheter i skikkethetssaker. Det bør være lav terskel for å melde tvil eller bekymring dersom det er mistanke om en students skikkethet, samtidig som prosessen må ivareta rettssikkerheten og hensynet til alle involverte parter gjennom utdanningsløpet. Skikkethetsvurdering skal ikke brukes som et pressmiddel eller disiplinierende.

NSOs 10-punktliste for å skape attraktive studentkommuner og -fylkeskommuner

Vedtatt LS5 25/26

Studenter er en ressurs, og kan bidra til å både berike og styrke kommune vi studerer i, noe som gir ringvirkninger for stedet, næringslivet, kulturen og lokalsamfunnet. Dette er det viktig at kommunene og fylkeskommunene i Norge anerkjenner og legger til rette for, ved å ivareta studenter på lik linje med de folkeregitrerte innbyggerne. Norsk studentorganisasjon (NSO) presenterer her 10 punkter for god lokalpolitikk for å bli en attraktiv studentkommune- og region. NSO oppfordrer til å bruke listen i utforming av lokalpolitikk opp mot kommunestyre- og fylkestingsvalget 2027, for den påfølgende valgperioden.

1. En storsatsing på kollektivtransport

Studenter er aktive brukere av byrommet og beveger seg ofte mellom ulike deler av byen og mellom ulike byer og tettsteder. Vi oppfordrer derfor til at det satses på kollektivtilbudet blant annet gjennom å tilby minimum 50 prosent rabatt på både periode- og enkeltbilletter til alle studenter, og ved å satse på et attraktivt rutetilbud mellom utdanningsinstitusjonene, sentrum og boligområder hele døgnet. De interkommunale og fylkeskommunale selskapene som i dag har ansvar for kollektivtransport, må samarbeide for å realisere et nasjonalt kollektivkort.

2. Studentbolig

Flesteparten av studenter leier boligen de bor i. Vi forventer at norske kommuner og fylkeskommuner legger til rette for at studentsamskipnadene og andre ikke-kommersielle boligaktører kan bygge studentboliger. Da må kommunene og fylkeskommunene gi tilgang til tomter de kan bygge på, unngå å pålegge for mange og fordyrende rekkefølgekrav, holde avgiftsnivået så lavt som mulig, frita studentboliger for eiendomsskatt, stille miljøkrav til bygging og oppgradering av studentboliger og bidra til rask saksbehandling for studentboligprosjekter.

3. Studentmedvirkning og -strategi

Studenter som gruppe faller ofte mellom to stoler. En fast møteplass der studenter kan høres i aktuelle saker og løfte egne saker opp mot kommunens og fylkeskommunens politikere er derfor avgjørende. Der hvor det ikke er etablert faste møteplasser, bør politiske myndigheter gå i dialog med de lokale studentdemokratiene for å få dette etablert. Her ber vi lokalpolitikere om å lære av hverandre ved for eksempel å se til lignende prosjekter eller råd for andre grupper med særinteresser. Særlig i utarbeidelsen av kommunale og fylkeskommunale beredskapsplaner bør studentperspektivet være representert.

I tillegg bør alle kommuner som har studieaktivitet gå i gang med å lage studentstrategier eller "studentmeldinger" med en helhetlig tanke rundt hvordan man kan utvikle tilbud tilpasset rundt og rettet mot studentene.

4. Styrking av studentfrivilligheten

Studentfrivilligheten er et av de beste verktøyene vi har for at studenter skal finne tilhørighet og felleskap med sine medstudenter, samt bidrar til styrke studenters psykiske og fysiske helse. Studentfrivilligheten spiller også en viktig rolle for inkluderingen av internasjonale studenter i både studentmiljø og lokalsamfunn. Derfor er det viktig at studentfrivilligheten får tilstrekkelig finansiering til opprettelse og vedlikehold av gode arenaer til å drive sine aktiviteter. Kommunene og fylkeskommunene har mye å tilby, og vi oppfordrer til å gå i dialog med studentfrivilligheten, lytte til deres behov og gi dem den støtten de trenger for å blomstre i deres kommuner og fylkeskommuner. I byutvikling må alltid lokaler til studentfrivillighet prioriteres, herunder også anlegg til studentidretten.

5. Helsetjenester tilpasset studentene i kommunen

Studenter skal ha tilgang til et godt helsetilbud i kommunen de bor, uavhengig av folkeregistrert adresse. Helsetjenester som er avgjørende for å sikre at alle har like muligheter til utdanning må tilbys i tilstrekkelig grad for at den enkelte skal kunne delta i høyere utdanning og ta del i studentmiljøet. Tilbudene skal også være tilgjengelige for internasjonale studenter. Derfor er det avgjørende med et godt fastlege- og psykologtilbud, samt tilgang på tjenester for seksuell helse, brukerstyrt personlig assistanse (BPA) og rusbehandling- og forebygging. Vertskommunene og Fylkeskommunene skal bidra økonomisk til samskipnadens lavterskel helsetilbud hos de som tilbyr dette.

6. Rabatt på kulturtilbud

Studenter sin økonomi gir ikke stort spillerom, men studenter bør likevel ha muligheten til å ta del i kulturlivet der de bor. Alle studenter bør derfor få studentrabatt på alle kultur- og idrettsarrangement i kommunen. Kommunene må arbeide målrettet for at studenter skal kunne benytte seg av det kommunale kultur- og idrettstilbudet.

7. Tilrettelegging for studenter med barn

Mange studenter har eller får barn mens de er studenter. Det er derfor viktig at det kommunale barnehage tilbudet er tilrettelagt for studenter med barn og deres livssituasjon. Det kan være gjennom forlengede åpningstider, eksamenstilpasset tilbud og gratis varmmat for barn av studentforeldre, eller ved at det etableres egne studentbarnehager i regi av studentsamskipnaden. Der studentbarnehager ikke er tilgjengelige, skal studenter med barn ha rett på barnehageplasser til samme pris som de ville fått i nærmeste studentbarnehage.

8. Tilrettelegging for praksis

Kommunene og fylkeskommunene må kunne tilby praksisplasser til studenter, slik at de kan bidra til å bygge kompetanse i kommunen. Dette vil kunne sørge for at praksisen blir lokal og at studentene i større grad vil velge å bosette seg i kommunen og fylkeskommunen etter endt studietid. Dette vil også bidra til å styrke utdanningstilbudet lokalt.

9. Arbeidsplasser rettet mot studenter

Kommunene og fylkeskommunene skal jobbe for å tilby deltidsarbeidsplasser i utdanningsløpet og relevante sommerjobber for studentene i og fra studentkommunen. Dette vil kunne bidra til utvikling av kompetansen i kommunen og fylkeskommunen, samtidig som det bidrar til å skape en sterkere tilhørighet mellom studentene og kommunen/fylkeskommunen. Det er også viktig med gode jobbmuligheter for nyutdannede for å sikre en reell mulighet for studenter å bosette seg i kommunen og fylkeskommunen etter endt studietid.

10. Bærekraftige steder og byer for studenter

Studenter og ansatte ved utdanningsinstitusjonene er i stor grad tilstedeværende i kommunens

94 by- og stedsbilde, og er på den måten viktige bidragsytere inn i lokalmiljøet. Studenter er en av
95 lokalsamfunns mest mobile grupper, både innad og på tvers av kommunale- og fylkeskommunale
96 grenser. Campus utgjør ofte store og sentrale områder og er, i tillegg til å være studentenes
97 læringsmiljø og de ansattes arbeidsplass, viktig for flere av kommunens innbyggere. Derfor er det
98 viktig at by- og stedsutvikling på kommunalt nivå også prioriterer grøntområdet til rekreasjon og
99 fritid, samtidig som det legger til rette for mikromobilitet, slik som gang- og sykkelvei.